

#dbc

MAGASIN
FOR
BIBLIOTEKSFOLK

A black and white photograph of a woman with dark hair and bangs, wearing a white headband and a light-colored short-sleeved shirt. She is sitting at a table in a library aisle, looking down at a vinyl record on a turntable. Her hands are resting on her cheeks, and she appears to be listening intently. The library shelves are filled with books, and the lighting is soft and focused on the woman and the turntable.

Rygtet om musikkens død på biblioteket er stærkt overdrevet
Fælles Bibliotekssystem har været en ice breaker
Stemningen afgør, om bogen passer til mig

03

12

13

14

Foto: Birgitte Carol Helberg

Stemningen afgør, om bogen passer til mig	03
Tillægsord kan åbne bogen for læseren	06
Nye webbannere til Faktalink, Filmstriben og Forfatterweb	07
Kæmpe it-projekt nærmer sig sin afslutning	08
Fælles Bibliotekssystem har været en ice breaker	10
Film skal formidles i billeder	12
Teateret kan lære af biblioteket	13
Rygtet om musikkens død på biblioteket er stærkt overdrevet	14
Gode ideer på Operation Dagsværk	16
Livliner til opgaveskrivningen	17
Autoritetsposter afprøvet med succes	18
Informationsdag om RDA	19
BKM-koder på netmusik	19
Slut med to forskellige login	19
Lifehack for bibliotekarer: Slut med alenlange beholdnings-søgekoder	20
Forfatterweb på Bogforum	20

Litteratursiden, eReolen, DDB, DBC og bibliotekerne i Gentofte, Roskilde, Rødovre, Vejle, Odense, Aalborg, Herning, Egedal, Randers, Gladsaxe, København og Aarhus samarbejder om projektet Læsekompasset.

Stemningen afgør, om bogen passer til mig

Innovationsprojektet Læsekompasset vil inspirere voksne til gode læseoplevelser med forslag, der bygger på stemninger frem for genrer.

Bare kom an med spørgsmål om, hvordan man finder litteratur om sociale strukturer i hvalflokk, italiensk fodbold i 1980'erne eller kunsten at strikke en tehætte. Et af de svære spørgsmål, som mange bibliotekarer frygter, er "Kan du foreslå mig en god bog?" Her er ikke noget emne at gå efter. I stedet gælder det om at vejlede om en god læseoplevelse.

Der er flere årsager til, at det er svært at komme med et godt forslag, fortæller bibliotekar Sarah Hvidberg:

"Man skal sætte sig i en andens sted og rådgive om bøger, man måske ikke har personlig erfaring med. Og samtidig er det svært at tale om smag i bøger, fordi der mangler et sprog til at beskrive læseoplevelser med," siger hun.

Frem til april 2018 er hun delvist frikøbt af DDB fra sin stilling på Hillerød Bibliotekerne for at være projektleder på Læsekompasset – et samarbejde mellem biblioteker, DBC og DDB om at udvikle et digitalt værktøj, der kan inspirere til nye læseoplevelser.

STEMNINGEN ER VIGTIG

Projektteamet arbejder i loops, hvor de veksler mellem brugerstudier ude i virkeligheden og research hjemme bag skrivebordet. Hver anden uge hjælper en lidt større gruppe med at reflektere over den indsigt, man har fået siden sidst, og hver anden

I løbet af projektperioden bliver der hver anden måned afholdt workshop som her på Rødovre Bibliotek i november 2017.

måned er der workshop, hvor en endnu større gruppe af biblioteksansatte bliver orienteret og kommer med input til det videre arbejde.

"I vores undersøgelser af konkrete brugere er det blevet tydeligt for os, hvor meget stemninger betyder. Man kan bruge en bog til at underbygge en stemning. Andre bruger bevidst bøger, når de gerne vil forandre den stemning, de er i," siger Sarah Hvidberg.

Blandt meget andet har projektet interesseret sig for, hvordan Netflix anbefaler film til deres brugere. Netflix opererer med over 76.000 'mikrogenrer', som bliver lavet, ved at flere beskrivende ord (tags) bliver sat sammen, og hvor ord, der beskriver stemningen, indgår som en vigtig del. Det kan for eksempel være 'Heartfelt-courtroom-movies' eller 'steamy-foreign-movies-from the 1970s'.

DRAMATISK ELLER MORSOM?

Noget af det, Læsekompas-teamet arbejder med i øjeblikket, er at finde de helt rigtige ord til at beskrive relevante stemninger for skønlitterære læseoplevelser. Her trækker de på tidligere arbejde. For eksempel Annelise Mark Pejtersen, der i 1980'erne udviklede Boghuset, et system til at klassificere skønlitteratur ud fra bl.a. oplevelse, og brugte det på bøgerne i Hjortespring Bibliotek. De har også undersøgt erfaringer fra USA og Norge.

Blandt andet inspireret af den amerikanske bibliotekar og forsker Joyce G. Saricks vil Læsekompasset opbygge et ordforråd for læseoplevelser, som kan grupperes i forskellige 'appelfaktorer' som fx fortælletempo, personernes karakter, måden historien fortælles på, tonen/stemningen, sprogets karakter og handlingens ramme (tid og sted).

"Når brugeren spørger efter en god bog, vil man typisk indlede en dialog om, hvad hun senest har læst, som hun var glad for. Det er umiddelbart nærliggende at foreslå andre bøger af samme forfatter eller bøger, der behandler samme emne, men i det daglige møde med biblioteksbrugerne gør vi jo også det, at vi inddrager andre aspekter. Er det en dramatisk bog? Er den mørk eller morsom? Det er nogle af de aspekter, vi vil have ind i Læsekompasset – både så det kan bruges i det rent digitale møde med brugeren, og så det kan bruges som værktøj for bibliotekaren på det fysiske bibliotek, når man får det dér spørgsmål om en god bog, men måske føler sig lidt på udebane i forhold til brugerens smag," siger Sarah Hvidberg.

VAMPYRER OG DØD SCIENCE FICTION

Som eksempel nævner hun pigen, der fortæller, at hun godt kunne lide Twilight-serien. Skal man foreslå hende at læse endnu en romanserie om vampyrer? Ikke nødvendigvis. Ser man på den

måde, historien fortælles på, tempoet og personerne, kommer man i tanker om helt andre muligheder – for eksempel ungdomsbogen 'Perfekt kemi' af Simone Elkeles, der også er en stærk kærlighedshistorie mellem unge mennesker.

Sarah Hvidberg synes også, det er vigtigt, at Læsekompasset kan inspirere til at læse på tværs af genrer.

"Når en bog bliver sat på science fiction-hylden, så dør den for mange mennesker. Men hvis man tager udgangspunkt i stemninger og læseoplevelsen, så kan den godt være relevant at foreslå også til nogen, der ikke plejer at læse science fiction," siger hun.

Efter Twilight er der andre muligheder end flere bøger om vampyrer. Med udgangspunkt i tempoet og den måde, historien fortælles på, kunne et forslag være ungdomsbogen 'Perfekt kemi'.

DIGITAL DIALOG

Læsekompasset er en videreudvikling af tidligere projekter på Hillerød og Rødovre Biblioteker med i første omgang et analogt dialogværktøj til at styrke litteratormidlingen og senere en digital version med et spørgeskema og inddeling af brugerne i forskellige læsertyper.

I april 2018 afleverer projektet en prototype på et website, der inspirerer til at navigere i bibliotekernes skønlitteratur. Ambitionen er at lave noget, der kan bruges på tværs af bibliotekssites, måske som en integrérbar komponent.

Læsekompasset er et innovationsprojekt, der undervejs formes af læring og

feedback fra brugere. Der er sket meget siden den oprindelige spørgeskematanke, men Sarah Hvidberg betragter stadig Læsekompasset som et dialogværktøj.

”Det er en dialog om brugerens smag med det formål at foreslå relevante bøger. Med de muligheder, der er i det digitale univers, vil vi gerne finde genveje, så brugeren ikke skal udfylde et langt spørgeskema. Vi vil give inspiration før alt andet. Før vi spørger brugeren om noget, skal vi komme med bud på noget, der kunne være interessant. Det kan brugeren så reagere på. Når brugeren interagerer med grænsefladen, bliver den klogere på hendes præferencer og interesser og kan med det samme komme med bedre forslag og muligheder,” siger hun.

Den foreløbige version af prototypen viser på forsiden en række bogforslag grupperet i vandrette bånd som på Netflix: En god bog, En let læst bog, En bog, der gør dig klogere, osv.

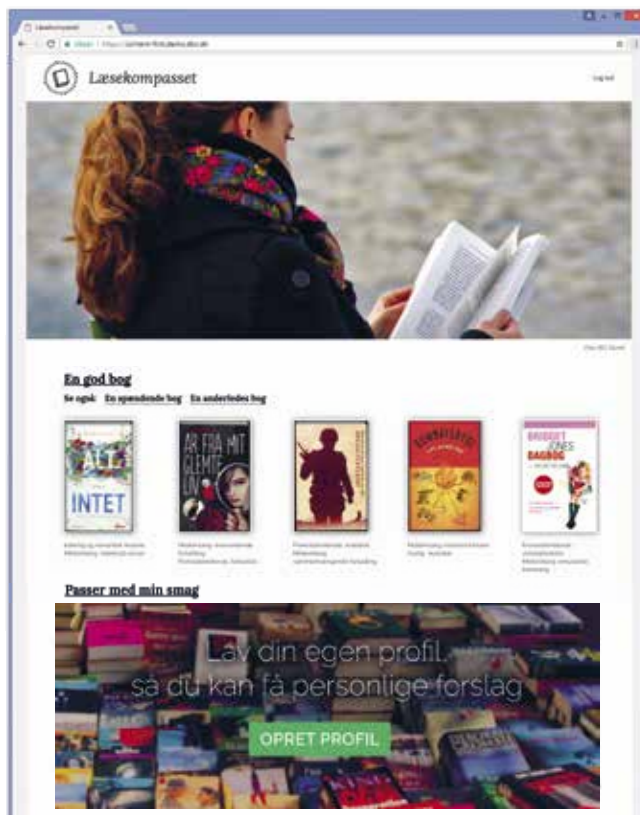
Det fremgår tydeligt, hvordan sitet definerer de forskellige kategorier. En god bog kan fx være ’medium længde’, ’medrivende’ og ’er på mange biblioteker’, og brugeren kan selv tilpasse filtrene, hvis man hellere vil have en ’kompleks’ eller ’fantasifuld’ bog eller en ’amoralisk’, ’original’ eller ’skræmmende’ oplevelse.

SÅDAN FØLGER DU MED

Hvis du er nysgerrig, kan du allerede nu se en meget foreløbig version på content-first.demo.dbc.dk. Husk bare, at der på alle måder er tale om en prototype: Det er ikke bare et spørgsmål om at afprøve, om teknikken virker – det er også en måde at afprøve nogle af de ideer, der indgår i projektet. Alt på sitet er stadig i spil og åbent for ændringer, efterhånden som nye erkendelser kommer til i projektgruppen.

Under det hele ligger nogle hundrede titler, der har fået den slags beskrivende tags. Flere kommer hele tiden til, ikke mindst med hjælp fra de deltagende biblioteker. Der ligger desuden et ’recommendersystem’ med en simpel algoritme, som ud fra de stemningsbeskrivende tags kan regne ud, hvilke bøger, der minder om hinanden. Projektteamet arbejder løbende på at udvide og forbedre recommenderen. Du kan hjælpe Læsekompasset ved at være med til at opbygge et testsæt:

Gå ind på bedre-forslag.dbc.dk. Søg en bog frem. Forestil dig, at en af dine venner kommer og siger, at den bog var god, og nu beder dig om at foreslå den næste læseoplevelse. Forhold dig dernæst til, om du faktisk ville foreslå nogle af de bøger, som recommenderen viser dig. Det er ikke kvaliteten af de foreslåede bøger, du skal vurdere, men hvor godt et match de er i forhold til den bog, du søgte frem.

På content-first.demo.dbc.dk kan man smugkigge på en foreløbig version af den prototype, Læsekompasset leverer i april 2018.

På længere sigt er det oplagt med et mere avanceret recommendsystem, der også bygger på adfærdsdata – altså på, hvad brugerne gør på sites, der implementerer Læsekompasset.

Læsekompasset løber frem til 1. april 2018 og er et samarbejde mellem 12 biblioteker, DDB, DBC, Litteratursiden og eReolen.

Du kan følge med i projektet på centralbibliotek.dk/laese-kompasset eller abonnere på nyhedsbrevet ved at kontakte projektleder Sarah Hvidberg på shvi@hillerod.dk.

Læsekompasset er vigtig læring og inspiration i DBC's videre udvikling af emneord og øvrige metadata for bibliotekskatalogiserede bøger. Læs nærmere i interviewet med teamleder Hanne Vibeke Ekström på næste side.

For DBC er involveringen i Læsekompasset desuden del af et strategisk fokus på brugerdreven innovation og samarbejde med bibliotekerne. Ud over involverede medarbejders arbejdstid har DBC investeret 3 mio. kr. i projektet.

Hanne Vibeke Ekström er klar til at udfordre 'plejer', for at de metadata, DBC skaber til bibliotekerne, kan gøre mere for skønlitteraturen.

Tillægsord kan åbne bogen for læseren

Ifølge Hanne Vibeke Ekström, der er leder af et af DBC's registrerende teams, kan de eksisterende emneord suppleres med ord som 'dvælende' og 'urovækkende' for at gøre de bibliografiske poster til et endnu bedre værktøj for biblioteksbrugerne.

HVORFOR ER DBC'S METADATA-AFDELING INVOLVERET I LÆSE-KOMPASSET?

"Vi ser et potentiale for at gøre mere for skønlitteraturen. Når vi katalogiserer, behandler vi langt hen ad vejen skønlitteraturen på linje med faglitteraturen. I dag tilføjer vi emneord og beskrivende noter, der giver et indtryk af, hvad bogen handler om, men det udtrykker ikke den oplevelse, man vil få som læser af en skønlitterær bog. At få beskrevet, at 'Dinosaurens fjer' er en krimi, der blandt andet handler om biologi, naturvidenskab og dinosaurer og foregår i København i perioden 2000-2009, siger ikke meget om læseoplevelsen af bogen.

Den viden, vi får fra Læsekompassprojektet, er godt input om, hvilke behov vores bibliografiske poster skal understøtte, så de bliver et endnu bedre værktøj for biblioteksbrugerne. For det er jo det, det handler om: at de metadata, vi laver, skal kunne bruges til mere.

Læsekompassets pointer om, at der er brug for et ordforråd, der beskriver stemninger og oplevelser, lægger op til, at vi udfordrer det, vi plejer at gøre. Det system af emneord, vi har etableret, er overvejende navneord, og helt forenklet sagt må vi simpelthen have nogle flere tillægsord ind."

HVORDAN VIL I GØRE DET?

"Vi har endnu ikke lagt os fast på, hvordan vi vil gøre det, men vi ser forskellige muligheder. Det er ikke sådan, at vi forestiller os at lave alting radikalt om, men vi vil udbygge den eksisterende emneordspraksis og målrette den mod en beskrivelse af læseoplevelsen.

Det er stadig relevant at bruge eksisterende emneord som 'København', 'krimi' og '2000-2009', men hvis vi tilføjer ord, der siger noget om en romans tempo eller om stemningen i den, så vil vi i højere grad åbne bogen for læserne og hjælpe dem til at beslutte, om den passer til dem. Det kan være ord som

Nye webbannere til Faktalink, Filmstriben og Forfatterweb

Nu kan I hente webbannere for Faktalink, Filmstriben og Forfatterweb, der passer til seneste version af DDB CMS.

Find bannerne på dbc.dk under fanen 'Produkter & services'. Vælg menupunktet 'Faktalink, Forfatterweb, Filmstriben og Sofarækken inkl. PR'.

Samme sted ligger logoer, introduktionsfilm og bannere i mange andre formater, som I er velkomne til at downloade.

'medrivende', 'dvelende' eller 'hæsblysende' om tempoet og 'underholdende', 'humoristisk', 'trist' eller 'urovækkende' om stemningen.

Emneord, der beskriver læseoplevelsen, kræver, at man har læst bogen, og det gør vi ikke, når vi katalogiserer, men det gør lektørerne. Ud over at skrive lektøruddtalelser kommer lektørerne også med forslag til emneord, så det vil være oplagt, at de fremover bliver bedt om at tilføje stemningsbeskrivende ord. Det behøver ikke kun være som deciderede emneord – måske kan vi også få flere til lægsord ind i selve lektøruddtalelserne og i den indholdsbeskrivende note, så den ikke bare fortæller, hvad bogen handler om, men også, hvordan den opleves."

HVAD MED ALLE DE BØGER, DER ALLEREDE ER REGISTRERET?

"Det er klart, at vi skal se på, hvad vi kan gøre bagudrettet. Kan vi for eksempel trække noget ud af de gamle lektøruddtalelser? Kan vi få slutbrugere til at hjælpe gennem crowdsourcing? Vi kigger meget bredt på mulighederne."

Kæmpe it-projekt nærmer sig sin afslutning

Fælles Bibliotekssystem taget i brug af 96 kommuner

Horsens lagde ud i september 2015. I december 2017 har 96 af landets kommuner taget Fælles Bibliotekssystem i brug, og et af de helt store kommunale it-projekter på biblioteksområdet nærmer sig dermed sin afslutning.

It-virksomheden Systematic har udviklet systemet, mens DBC har stået for en væsentlig del af den underliggende funktionalitet. Fælles Bibliotekssystem gør nemlig brug af den nationale databrønd og nationale webservices, som DBC leverer og har videreudviklet og tilpasset, så de spiller sammen med systemet.

Når Sønderborg i foråret 2018 som de sidste skifter til Fælles Bibliotekssystem, er databrønden fælles, central katalog- og søgebase for alle biblioteker i de 97 kommuner, der har valgt at tilslutte sig.

Dermed realiserer Fælles Bibliotekssystem en vision, der går helt tilbage til begyndelsen af 1990'erne om Danbib som ægte fælleskatalog med adgang til direkte katalogisering til fællesskabet, og hvor bibliotekerne og DBC deler de samme

poster – fællesskabsposter. Langt den største del af det enkelte biblioteks katalog udgøres af sådanne fællesskabsposter.

Med Fælles Bibliotekssystem er beholdningsdata desuden blevet en del af den fælles infrastruktur for de kommunale biblioteker. Beholdningsdata bliver opsamlet centralt, sådan at de kan bruges til forskellige formål i bibliotekernes slut-brugergrænseflade. Fx kan man filtrere på materialer, der står på en bestemt filial, eller på, om det er hjemme lige nu.

Fælles Bibliotekssystems Cicero-klienter foretager hver uge cirka 10 mio. søgninger i databrønden gennem web-servicen OpenSearch.

Beholdningsservicen håndterer ugentligt cirka 9,8 mio. ændringer i udlånsstatus eller placering.

Projektleder Charlotte Kjeldsen og sektionschef Vibeke Munch Kofoed fra Biblioteket Frederiksberg ser gode muligheder i et videre samarbejde mellem bibliotek og skoler, også efter at implementeringen af Fælles Bibliotekssystem er overstået.

Fælles Bibliotekssystem har været en ice breaker

Frederiksberg har benyttet Fælles Bibliotekssystem som afsæt for et tættere samarbejde mellem folkeskoler og folkebibliotek.

Frederiksberg skiftede til Fælles Bibliotekssystem i august 2017, men allerede to år tidligere besluttede kommunens skoler og bibliotek, at det nye system var en god anledning til at indlede et tættere samarbejde.

Ud over at indgå en aftale om opgavefordeling af systemadministration, materialestyring og basevedligehold mellem

folkebiblioteket og skolernes pædagogiske læringscentre blev folkebiblioteket og skolechefen enige om at afsøge nye samarbejdsmuligheder.

"Folkebiblioteker og PLC'er har jo nogle af de samme mål – at fremme læsning og søgekompetencer. Vi så en mulighed for god effektivitet ved at arbejde tættere sammen, og vi så et potentiale for at ud-

vikle nye samarbejder," siger bibliotekets sektionschef for Materiale & Service Vibeke Munch Kofoed, der oprindeligt tog initiativ til samarbejdet.

TO KULTURER MØDES

Biblioteket ansatte en projektleder, Charlotte Kjeldsen, der ikke bare skulle hjælpe skoler og bibliotek med at blive klar til at skifte bibliotekssystem, men også skulle

opbygge og udbygge samarbejdet med de pædagogiske læringscentre i det hele taget. Siden ansættelsen i januar 2016 har hun sammen med kommunens pædagogisk administrative it-konsulent etableret et netværk med alle kommunens 11 PLC'er, der jævnligt har mødtes. Charlotte Kjeldsen har en baggrund som folkeskolelærer på et pædagogisk læringscenter, og det har været en fordel for samarbejdet, at hun kender skoleverdenen.

"På et PLC er der måske syv forskellige mennesker, som hver især kun er der to timer om ugen. Hvis de kun sidder der hver torsdag og skal ordne mange andre ting, så er det klart, at man ikke kan regne med, at de har øvet sig i Cicero hver uge, siden man talte med dem sidst. De er presset på tid og bundet op rent skemamæssigt, så de kan ikke komme herover til lige så mange ting, som biblioteket måske forestiller sig," siger Charlotte Kjeldsen.

Netværksmøderne er planlagt et år i forvejen, og det har nok også hjulpet på PLC'ernes mulighed for at deltage, at der med skolechefen i styregruppen har været et klart signal om, at samarbejdet var vigtigt at prioritere.

De to forskellige kulturer, der har mødtes om Fælles Bibliotekssystem, er ikke stødt på væsentlige barrierer, men de har lige skullet se hinanden an, fortæller Vibeke Munch Kofoed:

"Der er stærke fagligheder begge steder, og der har da været en vis bekymring. Hvorfor skal biblioteket nu til at katalogisere vores materialer? Hvad betyder det for min selvstændighed og min hverdag? Men efterhånden som man lærer hinanden at kende og får aflivet nogle myter, bliver det lettere at formidle, at vi er her for at hjælpe jer, og på tværs bliver man nysgerrige på hinandens kompetencer."

ET ÅBENT VINDUE

Samarbejdet på såvel medarbejder- som ledelsesniveau har allerede vist sig at være en fordel. I Vibeke Munch Kofoeds afdeling, der blandt andet tager sig af borgerservice, så de et behov for at klæde folkeskolens ældste klasser på til at bruge digital post. Det førte til Digital Ung, et forløb om digitalt medborgerskab og digital dannelse, der nu kører som et tilbud til alle kommunens 9. og 10. klasser.

"Det projekt kom meget hurtigt i stand, fordi vi havde et godt samarbejde i forvejen og kendte hinanden på ledelsesplan. Det skabte overblik over mulighederne for at søge puljemidler gennem det, der hedder 'åben skole', og med samarbejdet blev det muligt at komme i gang allerede til skoleåret 2017/18," siger Vibeke Munch Kofoed.

Projektet med at indføre Fælles Bibliotekssystem er ved at være afsluttet, men samarbejdet mellem bibliotek og pædagogiske læringscentre fortsætter.

"Fælles Bibliotekssystem har været en 'ice breaker'. Vi har lært hinanden at kende. PLC'erne kommer her til opfølgning, møder med videre, og vi kommer hos dem. De kontakter jævnligt Charlotte og andre fra biblioteket. Vi tænker tanker om, hvordan det videre samarbejde kan udvikles. Det kan for eksempel være fælles kursusvirksomhed for bibliotekets og skolens personale, hvor vi kan lære af hinanden. Vi er blevet mere opmærksomme på kompetencer, der kan bruges på tværs, og som kan være gode, hvis vi skal køre et konkret projekt. Der er et vindue åbent nu, som vi vil benytte os af."

Fakta om samarbejde mellem folkebiblioteker og folkeskoler

71 % af landets folkebiblioteker havde i 2016 fælles projekter med folkeskolerne.

Seks biblioteker var i 2016 organisatorisk knyttet sammen med folkeskoler/pædagogiske læringscentre gennem fælles leder.

Et stigende antal biblioteker har undervisningstilbud, der imødekommer skolereformens 'åben skole' eller 'understøttende undervisning'. Fx havde 67 % af bibliotekerne i 2016 undervisning i kildekritik. I 2015 var det tilsvarende tal 47 %.

Kilde: Biblioteksbarometer for folkebiblioteker 2016, Slots- og Kulturstyrelsen, november 2017.

Film skal formidles i billeder

Inden længe er DBC klar med en billedbase, hvor bibliotekerne kan hente billeder fra de fleste af de film, der ligger på Filmstriben, og bruge dem i formidlingen.

De billeder, I får adgang til, er de samme som dem, vi selv anvender på Filmstriben.

Alle billederne må frit anvendes på bibliotekets hjemmeside og storskærme. Da der er forskel på størrelsen af billederne, kan der dog forekomme billeder, der ikke er store nok til storskærmsvisning. De billeder, der ligger i billedbasen, er i alle tilfælde den bedste kvalitet, vi har kunnet fremskaffe.

Billedbasen er kun for bibliotekerne, og adgangen bliver med Netpunkt-login.

Vi melder ud, så snart billedbasen er klar.

Teateret kan lære af biblioteket

Pris til speciale om publikumsudvikling

Mathias Lyngs har modtaget DBC-prisen Informationsvidenskab 2017 for specialet 'Publikum i fokus – mod en berigende og inddragende publikumsudvikling'. Specialet slår til lyd for, at teateret kan lære af biblioteker og museer med hensyn til at inddrage brugerne og gøre deres oplevelser rigere.

Lige som bibliotekets brugere kan mødes i fx en læsekreds, kan teateret facilitere 'teatersamtaler', hvor brugerne taler om forestillingen og deres oplevelser af den. Det

giver udbytte for deltagerne såvel som for teateret, som gennem dialogen får gode ideer og forslag til, hvordan teateret og teaterets tilbud kan forbedres og udvikles.

DBC-prisen Informationsvidenskab er på 25.000 kroner og gives en gang om året til et 12-tals-speciale fra Institut for Informationsstudier ved Københavns Universitet (tidligere 'Det Informationsvidenskabelige Akademi' og endnu tidligere 'Danmarks Biblioteksskole'), der understøtter tilgængeliggørelse og formidling af viden og kultur.

Modtageren af DBC-prisen Informationsvidenskab 2017 Mathias Lyngs.

Rygtet om musikkens død på biblioteket er stærkt overdrevet

Mandag den 17. juli 2017 bragte Politiken en helsidesartikel med overskriften 'Musikken er ved at dø på biblioteket' om drastisk faldende udlån af musik-cd'er og om brugere, der fravælger musikbiblioteket til fordel for internationale streamingtjenester. Men kan det virkelig passe, at bibliotekerne har udspillet deres rolle i formidlingen af musik? Det har vi spurgt bibliotekschef for Odense Bibliotekerne og formand for Bibzoom, Kent Skov Andreassen om.

Bibliotekerne har en kulturbevarende forpligtelse til at værne om dansk musik, siger bibliotekschef Kent Skov Andreassen, Odense Bibliotekerne. Foto: Birgitte Carol Heiberg.

ER DER EGENTLIG NOGEN GRUND TIL, AT BIBLIOTEKERNE I FREMTIDEN SKAL FORMIDLE MUSIK?

"Godt spørgsmål. Det er vi mange, der har stillet os selv. Blandt andet vi, der er initiativtagere til etableringen af en ny digital musik tjeneste (red.: Odense Bibliotekerne, Aabenraa Bibliotekerne, Aarhus Bibliotekerne, Aalborg Bibliotekerne, Det Kongelige Bibliotek og DBC).

Vores holdning er klart ja. Der er nøjagtig lige så meget behov for formidling af musik, som der hele tiden har været.

At musikformaterne har ændret sig fra cd'er til streaming og har gjort det inden for få år, er en virkelighed, vi skal forholde os til og lære at agere i – men selve musikformidlingen er fundamentalt den samme, som den altid har været. Vi formidler jo heller ikke bare bøger,

men læseoplevelser og viden inden for skønlitteratur og faglige emner.

En anden ting er, at musik stadig er den mest benyttede kulturform blandt unge, så også af den grund er det vigtigt, at vi holder fast i musikken i bibliotekerne."

HVOR MENER DU, BIBLIOTEKERNE KAN GØRE EN FORSKEL I MUSIKFORMIDLINGEN?

"Ud over det traditionelle udlån af musik og noder og betjening af de lokale musikskoler med videre gør vi det allerede på rigtig mange måder. Og har gjort det i mange år. Så på den måde er bibliotekernes musikformidling 'ongoing business'. Men vi eksperimenterer også med nye formidlingsformater.

I Odense er vi for eksempel begyndt at afholde en ny type arrangementer, vores sovekoncerter, hvor vi i samarbejde med en DJ tilbyder en 12 timers musikoplevelse med sovekoncert, guidet meditation, klassisk og elektronisk musik og morgenmad. Det er en helt anderledes form for musikoplevelse og formidling, der har vist sig at ramme plet hos brugerne.

En anden oplagt mulighed er at formidle nye, lokale kunstnere i musikbiblioteket. I den sammenhæng vil det ud over koncertarrangementer også være oplagt at give nye kunstnere, der ikke har udgivet noget endnu, mulighed for at publicere deres musik på den nye digitale musiktjeneste, som vi forhåbentlig kommer til at etablere. Og de lytteklubber, flere biblioteker har etableret inden for forskellige genrer, er også en pæn succes.”

MENER DU, AT BIBLIOTEKERNE HAR EN KULTURBEVARENDE FORPLIGTELSE TIL AT VÆRNE OM DANSK MUSIK?

”Ja absolut. I de internationale streamingtjenester er der en tendens til, at den danske musik forsvinder i mængden, så her har bibliotekerne både en rolle at spille som kulturformidler, kulturbevarer og som et sted, der giver plads til de mere smalle musikgenrer.”

TÆNKER DU, AT EN NY MUSIKTJENESTE BÅDE SKAL INDEHOLDE STREAMET MUSIK OG INDHOLD, DER FORMIDLER MUSIKKEN?

”Helt klart. Brugerne skal både have mulighed for at streame musik og koble op til alt det unikke indhold om musik, som bibliotekerne producerer, og som vi havde forhandlet os til på en af de tidligere musiktjenester.”

KAN MAN FORSTILLE SIG, AT EN NY DIGITAL MUSIKTJENESTE I BIBLIOTEKERNES KUN BESKÆFTIGER SIG MED UDVALGTE GENRER?

”Det kan man godt forestille sig. Musikbranchen er meget kommercielt styret. I den sammenhæng er bibliotekerne kun en lille prik på det musikalske verdenskort, så det kan sagtens være, at markedsvilkårene kommer til at bestemme, hvor bredt et indhold vi kan give adgang til, og hvor meget volumen der skal være.

Ved Odense Bibliotekernes nye sovekoncerter skaber meditation, lyskunst, ny elektronisk musik og klassisk musik en totaloplevelse i grænselandet mellem drøm, søvn og vågen tilstand.

Foto: Hans Kristian Hannibal-Bach.

Et andet aspekt i forhold til hvor meget indhold, vi kan give adgang til, er prisen. En ny digital musiktjeneste skal helst være national eller i al fald bredt forankret i bibliotekerne. Derfor skal den være til at betale. Og volumen betyder ikke så meget i dag som tidligere. Det gør derimod et kurateret indhold af kvalitet, som vi kan skabe en stærk formidlingskerne omkring. Vi opdaterer løbende og får midlertidig driftsstøtte af DDB til at ajourføre det omfattende formidlingsindhold, der er produceret fra bl.a. det tidligere Bibzoom. Det og det stærke netværk til musikmiljøerne og festivalerne vil vi meget gerne vedligeholde.”

HVORNÅR SKER DER NOGET, OG KOMMER DER EN NY DIGITAL MUSIKTJENESTE?

”Lige nu arbejder vi i initiativgruppen på at tilrettelægge en foranalyse efter opdrag fra DDB. Denne gang med fokus på brugernes behov og ønsker til, hvad man gerne vil have, at bibliotekerne skal tilbyde på musikområdet.

Når den foranalyse er klar, forelægger vi den for DDB, som vi håber vil bidrage til at finansiere en ny national musiktjeneste – i første omgang måske som projekt i en periode på et par år. Men nu skal analysen først gennemføres. Når den så er vurderet, sætter vi på snarest muligt i løbet af næste år at kunne gå i gang med at udforme en ny digital musiktjeneste.”

DER HAR VÆRET TALT OM EN NATIONAL STRATEGI FOR MUSIKKEN I FLERE ÅR NU. HVORFOR ER DET SÅ SVÆRT FOR BIBLIOTEKERNE AT FINDE SINE BEN I FORHOLD TIL MUSIKFORMIDLINGEN?

”Transformationen fra de fysiske til de digitale formater er gået langt hurtigere i musikbranchen end i fx bogbranchen. Jeg tror også, at vi er blevet løbet lidt over ende af de mange nye distributionsformer og i det hele taget af det kolossale volumen af musik, der er til rådighed nærmest alle vegne. Men som jeg ser det, handler det først og fremmest om, at vi skal finde vores plads i den musikalske fødekæde og vise, at bibliotekernes formidling af musik har betydning og er en væsentlig del af kulturformidlingen.

DBC har efterhånden tradition for at benytte Operation Dagsværk til at få input fra unge om bibliotek.dk.

Gode ideer på Operation Dagsværk

”Kan man ikke få en intro-video, når man opretter et login?” Det var et af forslagene, da en lille flok gymnasie- og efter-skoleelever brugte et dagsværk på at udforske bibliotek.dk.

I lighed med de sidste par år hyrede DBC i november elever gennem Operation Dagsværks jobbank til en dag om bibliotek.dk, biblioteker og læsning. De unge fik en kort introduktion til bibliotek.dk og mulighed for selv at prøve grænsefladen af. 11 elever havde meldt sig til dagen, der i år blev holdt på Slagelse Bibliotek.

Eleverne mente, at bibliotek.dk var nem at finde rundt i – ”når man lige lærer den at kende”. En af dem savnede information undervejs om, hvad der sker, når man bestiller et materiale: ”Hvad bestiller man? E-bog eller trykt bog? Og hvordan bliver det leveret?”

HJÆLP FRA BIBLIOTEKAREN

På vores spørgsmål om, hvordan de søgte materialer, sidst de skulle skrive opgave, svarede de, at de gik på biblioteket og spurgte bibliotekaren eller søgte selv og derefter bad om hjælp, hvis de ikke umiddelbart fandt, hvad de søgte. En havde søgt i bibliotekets katalog hjemmefra og gik så ned og fandt materialet. En anden brugte gymnasiets bibliotek og Faktalink.

Det er ikke altid, den bibliotekariske tankegang svarer til brugernes. En pige gav udtryk for, at det på det fysiske bibliotek er svært at finde ud af ”de der numre”. Og på bibliotek.dk var det svært at finde underemner. En af gymnasieeleverne skrev opgave om kvinder i middelalderen men kunne ikke finde ”kvinder i middelalderen” som emne.

INSPIRATION FRA VENNER OG FAMILIE

Når det kommer til lystlæsningen, spurgte vi eleverne, hvordan de finder de bøger, de læser i fritiden. Her bruger nogle af dem anbefalinger fra venner og familie og søger så måske supplerende information, fx på Google. En af dem følger en bogvideo på YouTube, en bliver inspireret af ”det, der popper op” på Facebook, og en bruger Tumblr til inspiration.

KONKRETE IDEER

Der var flere forslag til, hvordan vi kan forbedre bibliotek.dk:

- At man kan angive interesser, når man opretter en profil, og så få forslag ud fra det. Det gælder ikke kun for bibliotek.dk, men også for lokalbibliotekernes hjemmesider, hvor man ofte skal lede lidt for at finde ungeområdet: ”På mit bibliotek ved jeg ikke, hvad jeg går ind til, når jeg trykker ’børn og unge’. Er det film eller bøger eller ...?”
- Flere farver på bibliotek.dk. Fx kunne fanerne til materialsøgesiderne have hver sin farve, så de fremstår lidt tydeligere.
- Mere information om formålet med bibliotek.dk, fx på forsiden, men også via markedsføring i fx studenterhuse og ungdomsklubber.
- At man får vist en lille intro-video, når man opretter et login til bibliotek.dk, så man på den måde får overblik over sitets funktioner.

Livliner til opgaveskrivningen

Nye PR-materialer sætter fokus på tre af de bibliotekstjenester, der er oplagte redskaber i opgaveskrivningen, nemlig bibliotek.dk, Faktalink og Forfatterweb.

Kampagnesættet består af trykte bogmærker og plakater samt webbannere i forskellige størrelser fra miniformat til stor-skærm.

Vi håber, I vil finde plads til plakater og bogmærker i biblioteksrummet og til et eller flere webbannere på bibliotekets hjemmeside. Bogmærkerne har format 4 x 20 cm. Plakaten er i 70 x 100 cm.

I er velkomne til at rekvirere bogmærker og plakater på kundeservice.dbc.dk. Vi sender begge dele uden beregning. Webbannerne finder I på DBC's hjemmeside: www.dbc.dk/news/livliner.

Tre livliner til din næste opgaveskrivning

faktalink.dk

- ✓ Mere end 600 artikler om historiske og aktuelle samfundsemner
- ✓ Hent inspiration til emner
- ✓ Få links til originalkilder

forfatterweb.dk

- ✓ Forstå den litterære og litteraturhistoriske sammenhæng
- ✓ Kend genrerne
- ✓ Bliv klog på perioderne

bibliotek.dk

- ✓ Indgangen til alt hvad der findes på bibliotekerne
- ✓ Bestil eller se hvilket bibliotek, der har materialet
- ✓ Find og læs artikler

 forfatterweb faktalink **BIBLIOTEKDK**

- til dig fra dit bibliotek.

Autoritetsposter afprøvet med succes

Afgørende teknisk forudsætning for nye katalogiseringsregler er hermed på plads

DBC har taget det første store tekniske skridt for at blive klar til de nye katalogiseringsregler RDA. Vi har nemlig efterprøvet, at vi kan håndtere autoritetsposter i en testversion af brønden.

Autoritetsposter er en helt afgørende forudsætning for RDA, som i sin ultimative form bygger på, at man i stedet for bibliografiske poster registrerer de enkelte dele (entiteter) for sig og forbinder dem med hinanden med links.

DBC har i flere år arbejdet med autoritetsposter. Når vi katalogiserer, indtaster vi derfor ikke personnavnet på fx forfatteren i selve den bibliografiske post. Vi indsætter i stedet et link til en autoritetspost med navneformer, fødselsår, evt. dødsår, henvisninger, eventuelle noter og eksterne link til fx Wikipedia.

Det har vi blandt andet gjort for at forberede os på netop RDA.

De små selvstændige autoritetsposter lever imidlertid et temmelig skjult liv i DBC's interne systemer. På vej ind i databrønden bliver alle links i de bibliografiske poster

erstattet med ren tekst, og biblioteker og brugere møder derfor kun helt almindelige 'flade' bibliografiske poster.

Vi har nu testet, at databrønden kan håndtere en model, hvor de bibliografiske poster og autoritetsposterne ligger hver for sig i brønden og linker til hinanden, og vi kan konstatere, at det virker, som det skal: I skrivende stund kan vi lagre posterne, indeksere dem og sende dem videre ud i verden – både i sammenskrevet form og som links.

Arbejdet med at implementere RDA er en lang og trinvis proces, hvor afprøvningen af en datamodel for autoritetsposter er et afgørende skridt på vejen.

Senere i processen vil vi afprøve søgning på tværs af entiteter og nye måder at præsentere data på. Fremtidsudsigterne er en verden af biblioteksdata, der giver mere mening for slutbrugerne end det bibliografiske univers, vi kender i dag: en verden, hvor ting og begreber er hæftet sammen i et netværk af indbyrdes relationer.

Informations- dag om RDA

I forbindelse med, at EURIG holder sit årlige medlemsmøde på DBC, er DBC vært for en dag om de nye katalogiseringsregler RDA **onsdag den 23. maj 2018**.

Der bliver formentlig oplæg på dansk, nordisk og engelsk men med udgangspunkt i danske forhold.

Nærmere om tilmelding følger, men reservér gerne dagen allerede nu.

EURIG er den europæiske RDA-interessegruppe, hvor medlemslandene deler erfaringer om RDA og koordinerer ønsker til udviklingen af katalogiseringsreglerne. Selve medlemsmødet er et lukket arrangement, der i år har DBC som vært og Slots- og Kulturstyrelsen som medarrangør.

BKM-koder på netmusik

Fra slutningen af november 2017 er DBC begyndt at sætte BKM-koder på biblioteksrelevant netmusik. Hermed afspejler bibliotekskatalogiseringen, at en del musik primært publiceres på internettet.

I den fysiske verden betyder BKM-koden, at materialet kan købes, men på nettet kommer og går løsninger og dermed adgang. BKM-koden giver derfor ikke vished for, at musikken er tilgængelig, men er alene udtryk for, om den vurderes som relevant for bibliotekerne.

Den nye praksis er parallel til bogområdet, hvor e-bøger får tildelt BKM-koder, uafhængigt af om de aktuelt er tilgængelige på f.eks. eReolen.

Slut med to forskellige login

Nu kan brugere af bibliotek.dk identificere sig med samme login som i den lokale biblioteksgrænseflade

Det er ikke længere nødvendigt at have ét login til det lokale biblioteks hjemmeside og et andet til bibliotek.dk. Den gode nyhed skyldes, at bibliotek.dk har implementeret den 'adgangsplatform', som DBC har udviklet.

SINGLE SIGN-ON I SIGTE

Dermed er udsigterne til egentligt single sign-on mellem bibliotekssites rykket betydeligt tættere på. Ønskescenariet er, at man som biblioteksbruger kan gå direkte fra at reservere et materiale via eget biblioteks hjemmeside og videre til at bestille på bibliotek.dk, låne på eReolen, læse en artikel på Faktalink osv. uden at skulle logge ind mere end én gang.

Dette er dog først muligt, når DDB CMS og øvrige bibliotekssites integrerer til adgangsplatformen på samme måde som bibliotek.dk nu gør, og når bibliotekerne leverer data til webservicen CULR.

HUSK AT SÆTTE CULR OP

Adgangsplatformen trækker på data om, på hvilke biblioteker brugeren er oprettet som låner. Disse oplysninger kommer fra CULR – Core User Library Registry. Det er en forudsætning for single sign-on, at alle biblioteker leverer data til CULR. Se vejledningen Cicero LMS – opsætning, punkt 7.15, som findes på fbsudrulning.dk/vejledninger. Den eksisterende databehandleraftale mellem DDB og bibliotekerne omfatter også data til CULR.

Lifehack for bibliotekarer

Slut med alenlange beholdnings-søgekoder

Søgekoderne til beholdningsoplysninger i Cicero er blevet væsentligt kortere. Før hed de fx holdingsitem.branch eller holdingsitem.accessionDate, men nu består de kun af tre tegn.

Accessionsdato – bad

bad>=2015-06-01

Delopstilling – bdo

bdo=emnekaske

Opstilling – bos

bos=udlån

Afdeling – baf

baf=voksen

Filial – bfi

bfi=agersø

Status – bhs

bhs=OnShelf

Biblioteksnummer – bai

bai=733000

Materialenr – bmn

bmn=5056415280

Udlånsregler – bur

bur="7 dage" osv.

Forfatterweb på Bogforum

Forfatterweb var igen i år på den store bogmesse Bogforum, som blev afholdt i Bella Center i København 10.-12. november.

Standen var velbesøgt af både hr. og fru Jensen, skole- og gymnasieelever, læsekredse, lærere og bibliotekarer samt nogle af de forfattere, som er portrætteret i Forfatterweb, blandt andre Özlem Cekic, Ronnie Andersen og Stig Dalager.

Redaktør af Forfatterweb Mai-Brit Nielsen og kollega Janne Kølbe i samtale med et par af de mange besøgende ved Forfatterwebs stand på Bogforum 2017.